

Familier med flukt bakgrunn i barnehagen

«Hvordan tilrettelegge for familier med flukt bakgrunn i barnehagen?»

Cornelia Saksvik
Kandidatnummer: 518

Bacheloroppgave
BMBAC 3900

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	2
1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	3
1.2 Oppgavens oppbygging	4
2.0 Teori.....	5
2.1 Akkulturasjonsprosessen	5
2.2 Trygghet og omsorg	7
2.4 Foreldresamarbeid	8
2.3 Personalets kompetanse.....	10
2.5 Traumer	13
3.1 Valg av metode.....	14
3.2 Valg av informanter.....	15
3.3 Intervju som metode og gjennomføring	16
3.5 Metodekritikk	17
3.7 Behandling av data	18
4.0 Funn og drøfting.....	20
4.1 «Oppstartsamtalen er alfa omega»	20
4.2 Viktigheten med ett godt foreldresamarbeid	23
4.3 Voksenrollen	26
4.4 «Det ligger i veggene til oss»	29
5.0 Avslutning	32
6.0 Referanseliste	33
7.0 Vedlegg	36
Vedlegg 1. Intervjuguide- Pedagogiskleder ved barnehage som samarbeider med asylmottak.	36
Vedlegg 2. Intervjuguide- Pedagogisk leder ved mottaksbarnehage.	37
Vedlegg 3. Skjema jeg utarbeidet i praksis for kommunikasjon med ett arabisk foreldrepar.	38

1.0 Innledning

«De tar jo med seg barna på flukt fordi de håper på en bedre framtid for barna sine og at de kommer til ett land der de kan føle seg trygge. En far fortalte meg at moren til barna hadde dødd under flukten foran barna, men han måtte fortsette med barna slik at de fikk en oppvekst i ett trygt land»

Sitat fra informanten min Kari som har jobbet tett på mange flyktning familier gjennom å ha jobbet i en åpen barnehage.

Tall fra flyktninghjelpen viser at 80 millioner mennesker er på flukt fra krig og forfølgelse. Av disse er halvparten barn. Hvert femte sekund drives ett nytt barn på flukt (Redd Barna, 2021). I 2020 viser tall fra imidi at det kom 9739 barn til Norge som flykninger, noen kommer med mor og far, noen kommer bare med far og andre kommer alene eller med en slektning (Integrerings og mangfolds direktoratet, 2021). Ved inngangen av 2020 var det bosatt 238 300 mennesker med flyktning bakgrunn i Norge.

Barnehagen er ofte flykningenes første møte med det norske samfunnet og det gjør jobben til dem som jobber i barnehagen viktig. Hvordan tilrettelegges det for familiens møte med et nytt samfunn og hvordan velger barnehagen å inkludere både foreldre og barna i barnehagen? I Rammeplanen står det at «Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke- diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s, 10).

Jeg har vært i tre ulike praksis barnehager gjennom utdanningen min hos Dronning Maud, og har hatt gode veiledere og kollegaer der. Men få jeg har snakket med har hatt noen kompetanse om barn med flyktning bakgrunn og hva det egentlig innebærer. Jeg har også sett i ulike barnehager at de flerspråklige foreldrene blir «oversett» og ikke respektert på samme måte som majoritetsforeldrene i barnegruppa. Hvorfor er det fortsatt slik i flere barnehager? Hva er det som er «utfordrende» i møte med familier med flukt bakgrunn og hvordan kan vi som skal inn i arbeidslivet og de som allerede jobber der få kunnskap om tilrettelegging i barnehagen?

1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Temaet jeg har valgt å ta for meg er «Familier på flukt», dette er ett tema jeg ikke har særlig kunnskap om før jeg skrev denne bacheloren, men som jeg nå har fått kunnskap om nå. Jeg valgte denne tematikken da en av lærerne mine ved Dronning Maud hadde en forelesing om barn med fluktbakgrunn. Etter den forelesningen ble jeg veldig engasjert og viste med engang at dette var noe jeg ønsker å fordype meg mer i, og få mere kunnskap om. Jeg ble så engasjert at jeg meldte meg som frivillig hos Røde Kors, og vært på ulike kurs for å kunne jobbe som frivillig med fokus på flyktninger.

Som nevnt over så har jeg erfart gjennom praksis at det mangler endel kunnskap om flyktninger i barnehagene. Dette etter samtaler med ansatte i ulike aldre.

Samfunnet vårt blir beriket med flyktninger hvert år som skal bli endel av det norske samfunnet, derfor er det viktig at barnehagepersonalet har kunnskap om hvordan vi kan inkludere dem i barnehagen på en best mulig måte. Ulike tilrettelegginger må til og som barnehagelærer må man nok ut av komfortsonen sin i møte med nye kulturer og nye språk. Jeg ønsket å få kunnskap om hvordan barnehagen møter foreldre og barn med fluktbakgrunn og hvordan det blir tilrettelagt ved ankomst og når barnet er i barnehagen. Min problemstilling ble derfor:

«Hvordan tilrettelegge for familier med flyktning bakgrunn i barnehagen»

Problemstillingen min er vid, men jeg har begrenset meg igjennom funnene mine og skal presentere det som er relevant og som gir refleksjoner og tanker rundt problemstillingen min. Det er ingen fasit svar på denne problemstillingen, da det er veldig individuelt for hva hver enkelt familie og barn trenger i tilretteleggingen og hva barnehagen har å tilby. Men jeg håper å komme fram til noen momenter som vil være sentrale for en god tilrettelegging gjennom mine funn og teori.

1.2 Oppgavens oppbygging

I denne oppgaven har jeg måtte begrenset meg da jeg kunne valgt å ta for meg mye flere aspekter ved tilretteleggingen i barnehagen. Jeg har kommet fram til ulike tema som jeg mener er sentralt i tilretteleggingen.

Bacheloroppgaven består av fem ulike kapitler. Der det andre kapitlet handler om det teoretiske rammeverket for oppgaven, her introduserer jeg fire ulike tema som vi kommer tilbake til i drøftingen. Teorien har jeg valg ut slik at den kan støtte opp de ulike funnene jeg har gjort meg. Deretter er det metode kapitlet der jeg forklarer valg av metode for bacheloroppgaven og hvorfor jeg har gjort de valgene jeg ha gjort opp mot problemstillingen. Derfra kommer vi inn på funn og drøfting kapitlet, der skal jeg presentere mine funn og drøfte dem opp mot teorien og komme med ulike innspill på funnene. Jeg skal avslutte bacheloren med en avslutning der jeg summerer opp det jeg har vært igjennom.

2.0 Teori

I teoridelen av bacheloren har jeg valgt ulike tema som er med på å svare best mulig på min problemstilling som her «Hvordan tilrettelegge for familier med flukt bakgrunn i barnehagen?» Det første jeg skal gjøre er å gå inn på *akkulturasjonsprosessen* da denne prosessen er med på å få forståelse for flyktning barnet og familien sine forutsetninger og hvordan vi kan tilrettelegge for en integrering til det norske samfunnet. Videre skal jeg se på *omsorg og trygghet* og hvor viktig dette er for barn og ekstremt viktig for barn som har vært på flukt. Noen barn som har vært på flukt vil oppleve *traumer* og flere av mine informanter sier det er ekstremt viktig å ha kunnskap om dette. Videre skal jeg se på hvordan man tilrettelegge for ett godt *foreldresamarbeid* med foreldre med fluktbakgrunn? Og til slutt skal jeg se på hvilken *kompetanse* som er viktig at personalet som jobber i barnehagen har i møte med barn og foreldre som har vært igjennom en flukt.

Familier som har vært på flukt opplever ofte utfordringer i møte med ett nytt samfunn. Grunnen til dette er at i møte med ett nytt samfunn er det mye nytt å sette seg inn i samtidig som man skal håndtere varierende grader av traumatiske opplevelser knyttet til flukten og daglige livet etter bosettingen. Språk og kommunikasjon er og faktorer som spiller inn (Lauritsen & Berg, 2019, s.26). Jeg skal først ta for meg akkulturasjonsprosessen og vise viktigheten med at barnehagen har kunnskap om denne prosessen.

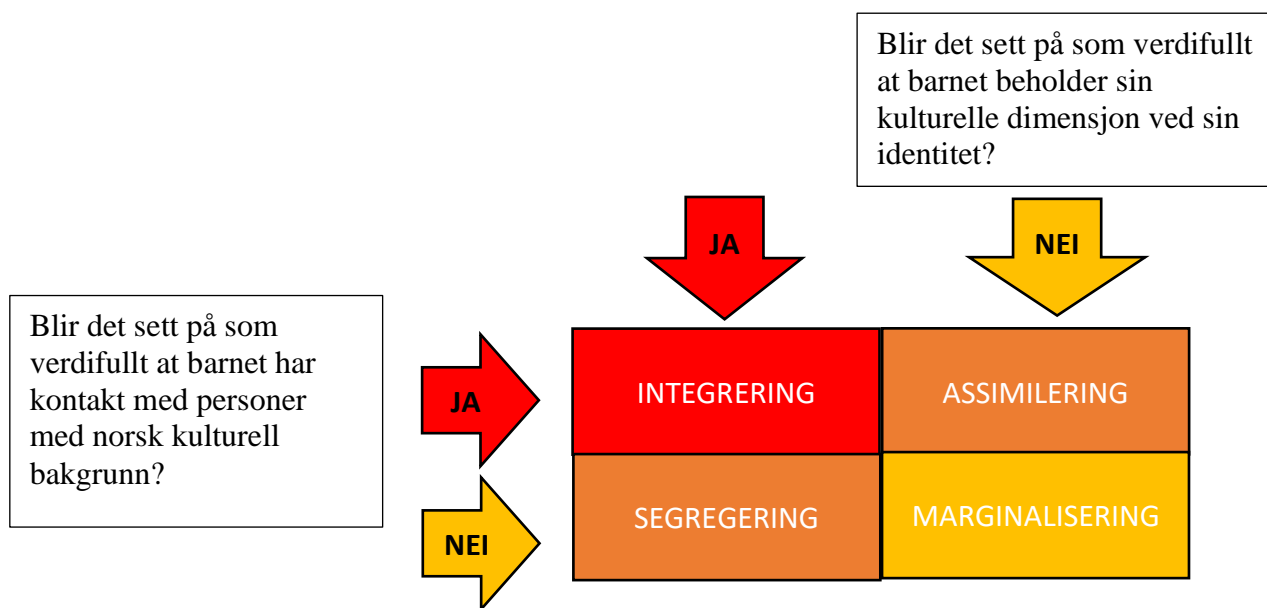
2.1 Akkulturasjonsprosessen

Akkulturasjonsprosessen er en prosess jeg ikke hadde mye kjennskap til før jeg intervjuet informantene mine. To av dem nevnte at å ha kunnskap om denne prosessen er viktig for tilretteleggingen i barnehagen. Jeg tolker denne prosessen som kombinasjonen av kulturen familien kommer fra og har med seg i «ryggsekken» samt hvilke erfaringer han gjør seg i møte med det norske samfunnet. Og hvordan vi i barnehagen velger å støtte barnet ut ifra de forutsetningene de har og hvordan vi inkluderer barnet i barnehagen.

Barnehagen er ofte barnas første møte med en pedagogisk tilrettelagt institusjon. For barn som har opplevd å være på flukt, kan barnehagen være deres første møte med en trygg plass å bare få kunne være barn. Fandrem påpeker dette og sier at barnehagen er i dag den viktigste offentlige arenaen hvor barn kan samhandle med hverandre tross av forskjeller (Fandrem, 2019, s.112).

Akkulturasjonsprosessen vil være en sentral del når barnehagen skal tilrettelegge for et barn og en familie med flukt bakgrunn. Fandrem vektlegger at det er viktig å ha kunnskap om hva det innebærer å være i en akkulturasjonsprosess og om barnets fluktbakgrunn (Fandrem, 2019, s.114). Grunnen til at denne informasjonen er så viktig sier Fandrem er fordi det kan stilles andre krav eller gi andre muligheter for å tilrettelegge for lek og læring. Denne informasjonen vil det være foreldre eller dem som står barnet nærmest har og derfor er det viktig med et godt foreldresamarbeid, slik at barnehagen får den informasjonen man trenger for å kunne tilrettelegge til barnets beste (Fandrem, 2019, s.115).

Nedenfor er det en modell som er hentet fra «Flyktningkompetent barnehage» av Tveitereid mfl. (2017, s.29).

Denne modellen tar utgangspunkt i to spørsmål som personalet i barnehagen kan svare på for å se hvilken strategi de følger. De fire ulike strategiene er integrering, assimilering, segregering og marginalisering.

Tveitereid mfl. henviser til Sam (1997) i Fandrem (2011), som legger frem at forskning viser til at integreringsstrategier fører til best tilpasning. Integrasjonsstrategien kan være med på å gi barnet bedre selvoppfatning og vurderinger av seg selv. Dette betyr at for et barn med fluktbakgrunn vil det være viktig å legge vekt på faktorer som var viktig for barnet før flyttingen fant sted og kontakten med det nye. Hvilke erfaringer kommer barnet med i møte med barnehagen. Hvilke ressurser kommer barnet med som kan overføres til barnegruppa.

Språk eller andre leker kan være noe barn sitter på av kompetanse som kan læres og anvendes i barnehagen (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem 2017, s.30). På denne måten blir barnets identitet integrert i barnegruppa, og personalet er med på å integrere barnet slik at det blir på en respektert måte.

2.2 Trygghet og omsorg

I Rammeplanen er temaet omsorg en del under barnehagens formål og innhold. Det står at en forutsetning for at barna skal oppleve trygghet og trivsel er omsorg (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19).

Omsorg er ikke noe som kan graderes fra mindre bra og svært god. Omsorg handler om forskjellige, men likeverdige syn på omsorg. Zachrisen påpeker videre at det er viktig at vi som jobber i barnehagen har en bred forståelse for omsorg i møte med barn, foresatte og kollegaer (2020, s.41).

Autentisk omsorg er omsorg som kjennetegnes at det vektlegges på det menneskelige relasjonene i omsorgen. Det handler om omsorgen som er ekte og pålitelig. Tillit og respekt er viktige egenskaper å ha i møte mellom omsorgsgiver og omsorgsmottaker. Dette er noe som tar tid, og et barn vil ikke automatisk ha tillit eller respektere deg. Du må vise ovenfor barnet at du bryr deg på en genuin måte (Zachrisen, 2020, s.41).

Omsorgen du møter barnet med handler om ditt syn på barnet og barnegruppen og din opplevelse av relasjon mellom dere (Furu, A., Granholt, M., Moxnes, A. & Thoresen, M., 2014, s.44).

Furu mfl., henviser til Ulla (2011) som skriver at omsorg ikke kommer av seg selv, og det er ikke noe garanti for omsorg. Hvordan barna opplever deg som omsorgsgiver vil variere, det vil endre seg i forhold til hvilken relasjon du har til barnet. Når man snakker om omsorg er det og viktig å være reflektert over seg selv som omsorgsgiver. Hvordan du jobber med å ha en god relasjon til ulike barn, kan påvirke barnas opplevelse av deg som omsorgsgiver (Furu mfl., 2014, s.44).

Tholin refererer til Noddings (2013) som vektlegger at når den voksne tar initiativ til omsorg vil det alltid være viktig å observere om omsorgen blir respondert og tatt imot av mottaker. Det er ikke omsorg om omsorgsgiveren gir omsorg men mottaker ikke mottar, omsorg skal gå begge veier og det er fundamentet for å kunne kalle noe omsorg (Tholin, 2018, s.207).

Kalkman vektlegger at opplevelsen av trygghet og tilhørighet er sentralt når vi diskuterer tilvenningen til barn med flyktning bakgrunn. Videre skriver han at mange av de nyankomne flyktning familiene har blitt tvunget på flukt og mistet hjemmene sine. Ofte håper foreldrene derfor at barna kommer til et trygt sted som barnehagen der barna har ansvarlige voksne rundt seg som kan gi dem trygghet og omsorg (Kalkman, 2019, s.149).

Flyktning barns tilvenningsprosess er en kjede av dynamiske, sosiale og kulturelle overganger (Kalkman, 2019, s.150). Trygghet ovenfor personalet og de andre barna er derfor svært viktig for barna med flukt bakgrunn, Kalkman skriver at det er viktig å ha god tid til barna og vise at vi ønsker det beste for dem, slik at barna opplever ett godt forhold til både voksne og barn i barnehagen (2019, s.152).

Trygge rammer for flyktning barna er en sentral del av tilvenningsperioden i barnehagen, en kontaktperson i barnehagen kan være en trygghet for ett barn. Og for foreldrene (Kalkman, 2019, s.157).

2.4 Foreldresamarbeid

Foreldresamarbeid er en vesentlig del av det pedagogiske arbeidet som blir gjort i barnehagen, hvordan holdninger og verdier har vi i møte med de flerspråklige foreldrene? Kvier vi oss for å gå ut i gangen når far kun snakker engelsk. Eller når moren til Via kommer siden hun snakker kun Arabisk? Hvilken kompetanse er det viktig at vi som jobber i barnehagen har i møte med foreldrene til barna med flukt bakgrunn?

«Barnehagen har gjerne lite eller ingen kunnskap om hvem familien er når de begynner i barnehagen. Dette tilsier at den første tiden i barnehagen blir en viktig tid for personalet og foreldrene i forhold til å etablere tillit og bli kjent» (Gjervan, Andersen & Bleka, 2013, s.92).

Denne kunnskapen kan vi få ved å ha oppstarts samtaler, denne samtalen blir foreldrenes første møte med barnehagen og personalet som skal være med barnet deres hver dag.

Det kan være lurt å ha utarbeidet en oversikt over spørsmål man skal stille og som er relevante for foreldresamarbeidet. Det vil kanskje være ulike spørsmål man stiller foreldre som har vært på flukt, da barnet og foreldrene kan ha ulike belastninger eller erfaringer fra denne tiden som vil være relevant for personalet i barnehagen.

I samarbeid med foreldre med en flykningsbakgrunn vil det være viktig å få vite om det er spesielle forhold ved barnas situasjon eller bakgrunn foreldre tenker det er viktig at barnehagen vet noe om. Det kan være ting barn blir reddet for eller synes er vanskelige. Samtidig er det viktig å vise sensitivitet i forhold til hva man tar opp med foreldrene i en startfase. Å dele tanker om vanskelige forhold med personer man ikke kjenner så godt, kan føles ubehagelig (Gjervan, mfl., 2013, s.92).

Gjervan, Andersen & Bleka sier at det viktigste i møte med flyktningeforeldre er at man anvender sin faglige pedagogiske kompetanse og kommer fram til gode løsninger i dialog med de enkelte foreldrene. Tryggheten nye familier trenger i møte med barnehagen etableres gjennom tydelig informasjon om barnehagens arbeid og en åpenhet i forhold til at både foreldre og personalet må tørre å spørre hverandre om det de måtte lure på (Gjervan, mfl., 2013, s.92-93).

Gjervan, Andersen og Bleka påpeker at grunnlaget for ett godt samarbeid mellom personalet og foreldrene grunner på ett godt samarbeid internt i personalgruppa (2013, s.93).

Hvilke holdninger og verdier har personalgruppa til flykninger familier? Har vi gode verdier i personalgruppa og like holdninger uavhengig av etnisitet og språk hos foreldrene, er vi like åpne og imøtekommende med alle i foreldregruppa. Hvis man ikke er det vil det nok være lurt å kartlegge hvorfor man ikke er det og jobbe mot at man skal være det. De holdningene personalgruppa har vil påvirke hvordan man møter foreldrene (Gjervan mfl., 2013, s.93).

Det er flere lovverk som pålegger oss å ha et samarbeid med foreldrene i Rammeplanen står det at «Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). God dialog med foreldrene kan ta tid og trenger god tilrettelegging, og man må kanskje anvende kommunikativ støtte som konkreter eller bilder for å skape forståelse. Det er viktig at vi ikke vanskeliggjør møte med et annet språk, men har en positiv holdning der vi respekterer og tilrettelegger (Glaser, 2019, s.121).

Gjervan, Andersen og Bleka vektlegger viktigheten i at vi i barnehagen og foreldrene har kunnskap om hverandres bakgrunn. Når vi har slik kunnskap, kan det finne ett felles utgangspunkt for dialog. Å ha kunnskap om foreldrenes bakgrunn kan være en kilde til relasjonsbygging mellom personalet og foreldrene (Gjervan mfl., 2013, s.77).

Religion er også et område det er viktig at personalet har kunnskap om da dette gir personalet større innsikt og forståelse for foreldrenes holdninger og verdier. Men Gjervan, Andersen & Bleka vektlegger at det er viktig at vi ikke ser religionen som endelige sannheter og enkle årsaksforklaringer (2013, s.77).

Å møte foreldre fra ulike kulturer, både innen det norske samfunnet og fra andre land, krever respekt, lydhørhet og innsikt (Bakken, 2016, s.50).

Bakken henviser til Gjervan (2013), som påpeker at barnehager må diskutere og reflektere over egen praksis og rutiner for samarbeid med foreldre. I samarbeid med flerspråklige foreldre kan kanskje informasjonen om planleggingsdag misforstås om barnehagen kun har sendt ut informasjon om dette på norsk. Uansett hvor mange ganger de har gjentatt dette kommer det ett barn i barnehagen. I en slik situasjon har ikke barnehagen tilrettelagt godt nok for at informasjonen skal nå alle i foreldregruppa. Refleksjoner rundt egen praksis vil kunne utfordre holdninger personalet har til annerledeshet, og vil gi en bedre forutsetning for barnehage-hjem-samarbeidet med minoritetsspråklige familier (Bakken, 2016, s.51). Foreldresamarbeid er en sentral del av tilretteleggingen for familier i barnehagen.

2.3 Personalets kompetanse

I dag vokser barn opp i et samfunn preget av kulturelt mangfold. I barnehagen er det barn og foreldre med opprinnelse fra andre land og ansatte i barnehagen som snakker ett annet språk. Barna vil møte mennesker med ulike tradisjoner og kulturell bakgrunn. Respekt for hverandre er en viktig faktor for et inkluderende miljø i barnehagen der alle blir sett og hørt (Schram & Bergsland, 2021, s.18).

Personalets kompetanse i møte med flyktningbarn handler blant annet om utviklingen av en positiv identitet (Lauritsen & Berg, 2019, s.34). Personalet i barnehagen må være kreative i utviklingen av flyktning barnas identitet, da språk ofte er inngangsbillett til status i barnehagen i ulike leksituasjoner. Lauritsen & Berg viser ett eksempel på hvordan ett barn som ikke snakket særlig norsk fikk sin status hevet i barnehagen. Ved å skape noe med søppel, laget gutten ett fly som gjorde de andre barna imponerte. En slik inngang til utviklingen av andrespråket kan være en god metode. Aktiviteter der majoritetsspråklig kompetanse ikke er gitt inngangsbillett er viktige arenaer for brobygging mellom barn med ulik språklig bakgrunn (Lauritsen & Berg, 2019, s.34).

Furu mfl. påpeker viktigheten at vi medarbeider i barnehagen retter oppmerksomhet mot barnets ressurser og alt det barnet kan mestre. Dette omtaler Furu mfl. som ressursorientert tilnærming til barna og til barnehagen som en flerkulturell læringsarena. Når man har en ressursorientert tilnærming, sjekker man hvor godt barnet mester førstespråket sitt. Videre skriver Furu mfl. at morsmål er det sterkeste språket i språkutviklingen og fungerer som støtte for utvikling av andrespråket (Furu, 2014, s.69).

Høigård vektlegger viktigheten i at barn som er tospråklige blir sett på som en ressurs og ikke ett problem, at vil være viktig å tilrettelegge for flerspråklige barna slik at de har mulighet til å utvikle de språkene de har. Får barnet lite språkstimulering på morsmålet sitt kan dette hemme barnet i utviklingen av andrespråket. Har barnet ett god utviklet morsmål vil det være med på at andrespråk utviklingen blir «enklere» (Høigård, 2016, s.196).

Furu mfl. henviser til Juul & Jensen (2003) sin tolkning av relasjonskompetansen som handler om det pedagogiske håndverket, det å kunne se enkeltbarnet og gi tilsvar med ekthet, og den pedagogiske etikken som handler om å ta det fulle ansvaret for kvaliteten i relasjonen.

Gjervan mfl. skriver at for at personalet skal kunne tilrettelegge med utgangspunkt i ulike barn og foreldre sine forutsetninger, ønsker og behov i barnehagen, et det viktig at personalet har holdninger, kunnskap og erfaringer som gjør at de mestrer disse utfordringene.

Tilretteleggingen som behøves i møte med barn og foreldre med minoritetsbakgrunn handler om individuell tilpasning og tilrettelegging (Gjervan mfl., 2013, s.71).

Gjervan mfl. påpeker at det er behov for økt kompetanse innenfor flerkulturell pedagogikk i barnehager. Denne kompetansen er med på å øke kvaliteten i barnehagen da personalet får bedre kompetanse om en flerkulturell pedagogikk. Når denne kompetansen er en del av den pedagogiske hverdagen i barnehagen øker dette kvaliteten på den pedagogiske hverdagen (Gjervan mfl., 2013, s.72).

Evnen og viljen til personalet når man skal tilrettelegge for en flerkulturell hverdag i barnehagen er viktig. Hvordan fornyer og tilpasser man barnehagehverdagen er en avgjørende faktor for å imøtekomme både foreldre og barn sine forutsetninger og behov (Gjervan mfl., 2013, s.72).

En viktig del av personalets kompetanse er at man klarer å reflektere over egne holdninger til andre mennesker (Gjervan mfl., 2013, s.72). Vær reflektert og bevisst over egne holdninger i møte med andre mennesker. Det vil og være lurt å snakke om holdninger i personalgruppa og

kartlegge hvilke holdninger har vi i møte med flerkulturelle barn og foreldre. Finne ut hvordan vi tenker og hvorfor vi har slike tanker og komme fram til nye måter og jobbe på for å endre holdningene vi har om de kommer i konflikt. Holdningene vi sitter med kommer fra erfaringer fra egen oppvekst, familie, sosialt nettverk, media og storsamfunnet. Holdningene våre blir preget av samfunnet vi lever i og de livserfaringene vi har (Gjervan mfl., 2013, s.72).

Noe som alltid har vært til stede i den norske befolkningen er skepsis til innvandrere og mennesker med minoritetsbakgrunn (Gjervan mfl., 2013, s.73). Men samfunnet er i utvikling og vi blir stadig beriket med mennesker med en flerkulturell bakgrunn. Så hvis personalet har dårlige holdninger til det flerkulturelle vil det være viktig å ta tak i personalgruppa. Slik at det ikke blir en holdning flere i personalgruppa tar til seg. I Rammeplanen står det at «Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.9). Vi skal være gode rollemodeller for hverandre i personalgruppa samt for barna, da er det viktig at vi viser holdninger som gjør akkurat dette, verdsetter og respekterer mangfold og gjensidig respekt for hverandre.

I møte med mennesker med ulike livssyn må personalet være bevisste på å skille mellom faglige rollen og den personlige identiteten man har. Møter man et foreldrepar som er muslimer må personalet klare å legge sitt livssyn til side og respektere foreldrene og barnet. Livssyn skal ikke være styrende i møte med barna (Eidhamar, 2019, s.26). Egne holdninger og kvalifikasjoner er noe personalet kontinuerlig må arbeide med for å møte alle barn uavhengig livssyn (Eidhamar, 2019, s.26).

Sand skriver at barnehagelærere må ha kunnskap om hva flerkulturell pedagogikk betyr både i teori og praksis (Sand, 2020, s.239). Det holder ikke med kun teori, man må og ha en viss innsikt i hvordan det fungerer i praksis.

Det er viktig at de som jobber i barnehagen har kunnskap om spesiell sårbarhet blant barn med fluktbakgrunn da vi ønsker dem en god oppvekst (Tveitereid mfl., 2017, s.41).

Det er viktig at personalet har en viss kompetanse om hvordan man tilrettelegger for flyktninger barna og familien i barnehagen. Noen barn kan oppleve ulike traumer etter en fluktprosess og det er viktig at personalet har en viss kompetanse på dette området.

2.5 Traumer

Når flyktninger barn kommer til barnehagen og har vært på flukt grunnet krigsårsaker kan det være at barnet er traumatisert.

Man skiller mellom type 1 og type 2 traumer. Dette etter om det er en enkelthendelse eller mer komplekse traumatiske situasjoner som skjer over en periode (Fandrem, 2019, s.122).

Type 1 traumer kalles «sjokktraumer», som resulterer i sekund for sekund hukommelse, mens type 2 traume gir en mer tåkete minne og kan resultere i at man blander mellom virkelighet og fantasi, dissosiasjon. Begge typene kan være tilfeldige og menneskeskapte. Kunnskap om ulike traumer og hvordan de påvirker barn er viktig kunnskap å ha når man jobber i barnehagen (Fandrem, 2019, s.122).

Hvis traumer ikke blir bearbeidet, men lagret som et minne kan dette føre til posttraumatisk stresslidelse som er en alvorlig angstlidelse. Barns evne til å lære kan reduseres i tillegg til at barnets utvikling av evnen til følelsesregulering blir mindre. Har ett barn PTSD vil også usikkerhet i forbindelse med tilknytning til andre mennesker være en utfordring. Tillit ovenfor andre mennesker er og noe som kan være utfordrende (Fandrem, 2019, s.122).

Fandrem trekker fram at barnehagepersonalet kjenner til reaksjonene og symptomer på at et barn er traumatisert. Hos de småbarna kan det være klenging, forstyrret mat og søvnmønster, mareritt mens de sover og separasjonsangst. Videre kan man avdekke ved å observere barn i leksituasjoner, barnet holder ikke lenge i leken, eller leken er preget av gjentakelseslek.

En viktig ting å vite når det gjelder småbarn og PTSD er at de sjeldent møter kriteriene for PTSD. Symptomene er ofte skjulte og blir gjenkjent på atferden til barnet (Fandrem, 2019, s.123).

Vår oppgave i barnehagen blir å gi trygge rammer og være støttende hvis barnet har en slik atferd, Fandrem vektlegger forutsigbarhet. Dette kan gjøres ved å ha dagtavle over hva som skal skje i løpet av dagen, eller fortelle barnet før en overgangssituasjon hva som kommer til å skje.

Tveitereid mfl. skriver at personalet i barnehagen må ha kompetanse om hva det betyr å være traumatisert, og snakke sammen innad i personalet om hvilke konsekvenser det kan få. Denne erfaringen kan hentes ved å lese seg opp på traumer, bruke felles planleggingstid til å sette seg ned å innhente seg informasjon på temaet (Tveitereid mfl., 2017, s.40). Ofte kan det være

vanskelig med tid for å skulle lære seg dette og da vil det være viktig at pedagogisk leder finner tid til at personalgruppa kan få denne kunnskapen.

3.0 Metode

Metode er et verktøy man bruker når man skal finne informasjon til en undersøkelse, når man velger en metode bruker vi den for å samle inn data og denne informasjonen blir endel av forskningen vi gjør i en undersøkelse (Dalland, 2020, s.54). Det er ulike metoder å ta for seg, noen vil være mer person avhengig som for eksempel intervju, mens andre er i liten grad avhengig av utøveren. Man skiller mellom to ulike metoder kvantitative metoder og kvalitative metoder, det som skiller disse er at når vi bruker kvalitative metoder får vi innsikt i ulike meninger og opplevelser som ikke kan tallfestes eller måles slik som det gjøres i kvantitative metoder (Dalland, 2020, s.56).

3.1 Valg av metode

For å besvare problemstillingen har jeg valgt å anvende kvalitativ metode. Kvalitativ metode skildrer Dalland som en metode som fanger opp opplevelser og meninger som ikke kan tallfestes (Dalland, 2020, s.56). Den kvalitative metoden vil være med på å gi forskningen erfaringer fra ansatte som har jobbet på gulvet og har kunnskap på området. Og vil gi en mer dybdeforståelse for temaet når informantene forteller om egne erfaringer og opplevelser de har gjort seg, dette er noe en kvantitativ metode ikke vil gi konkrete svar på.

Når man anvender intervju som metode er det samspillet mellom intervjuer og informant som står sentralt, den som intervjuer må ha empati og respekt ovenfor den man intervjuer (Dalland, 2020, s.66).

En grunn til at jeg valgt den kvalitative metoden er fordi at da kan jeg innhente data via intervju som er en metode der man får innsikt fra fagpersoner i feltet, under intervjuer kan man komme med oppfølging spørsmål og få konkrete svar. Larsen skriver at en fordel med bruk av kvalitativ metode er at forskeren kan stille oppfølgingsspørsmål som gjør at man får utfyllende og utdypende svar, man kan også rydde opp i misforståelser rundt spørsmål og det det blir snakket om som igjen gir en dypere forståelse for temaet (Larsen, 2017, s.29).

Det som kan være en ulempe med bruk av denne metoden er som Larsen nevner at det er vanskeligere og mere tidskrevende å behandle dataen (Larsen, 2017, s.29). Jeg hadde dette i

bakhodet da jeg valgte denne metoden da bacheloroppgaven har en gitt tidsramme som setter noen begrensninger ift antall informanter, derfor valgte jeg å fokusere på tre informanter. Noe annet som kan være ulempe med den kvalitative metoden er å være ærlig under intervjuene, der sitter man ansikt til ansikt med personen. Jeg gjorde dette over nett, men også der ser man rett inn i øynene til den man intervjuer, noe som kan gjøre det vanskelig for dem å være helt ærlige enn gjennom ett spørreskjema (Larsen ,2017, s.29). Det vil alltid være fordeler og ulemper med metoder, men etter litt fram og tilbake er det den kvalitative metoden som gjør at jeg får reflektert og drøftet rundt min problemstilling. Slik som Johannessen mfl. skriver «Kvalitative metode er særlig hensiktsmessig hvis vi skal undersøke fenomener som vi ikke kjenner særlig godt, og som det er forsket lite på, og når vi undersøker fenomener vi ønsker å forstå mer fylldigere» (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.28). Det var og en av grunnene til at jeg valgte kvalitativ metode da jeg ikke fant noe særlig forskning på barn og familier med flukt bakgrunn.

3.2 Valg av informanter

Å finne informanter var noe jeg startet med allerede siste praksisperiode før jul, å kartlegge om noen i den barnehagen jeg var hadde kunnskap eller erfaring på områdene jeg søkte. Jeg anvendte meg av et strategisk valg av mine informanter. Dalland skriver at når man velger informanter på grunnlag av at man mener de har kunnskap eller erfaringer om temaet gjør man et strategisk valg (Dalland, 2020, s.79). Det var dessverre ingen av de som jobbet der som hadde kompetanse eller erfaring om temaet. Derfor måtte jeg begynne å kontakte ulike barnehager via mail for å finne ulike informanter. Jeg søkte opp ulike barnehager på nett og kontaktet de barnehagene jeg trodde ut ifra årsplaner og hjemmesider som kunne ha kompetanse på området. Med tanke på at jeg skulle gjennomføre et kvalitativt intervju ønsket jeg ikke for mange informanter, jeg mente 3-4 informanter ville være mer enn nok for min oppgave. Dalland skriver at det å ha en god samtale med en, to eller tre informanter vil gi mye stoff til en oppgave (Dalland, 2020, s.81).

Jeg endte opp med å intervju tre informanter fra tre ulike barnehager, alle tre har barnehagelærer utdanning og jobber som pedagogiske ledere ved barnehagene. En av informantene jobber i en åpen barnehage og har mye erfaring og kunnskap om flyktning miljøet. En annen jobbet tidligere på en innføringsavdeling og jobber nå på en avdeling der de

har flere innførings plasser for barn med fluktbakgrunn. Den siste informanten jobber på en barnehage som har tett samarbeid med et asylmottak i nærheten og barnehagen har derfor stor kompetanse på området.

3.3 Intervju som metode og gjennomføring

Thagaard fastslår at intervju er en god metode som gir grunnlag for å få innsikt i personer sine erfaringer, tanker og følelser (2018, s.89). Dette er noe jeg var ute etter for å kunne få reflektert rundt problemstillingen min med informantene samt knytte teori opp mot funnene jeg gjorde.

Alle intervjuene jeg hadde ble gjort over zoom på grunn av Covid 19 og alle informantene ønsket dette.

Jeg utarbeidet en intervju guide med ulike hoved spørsmål, underspørsmål og noen ekstra oppfølging spørsmål. Thagaard skriver at vi anvender oppfølgingsspørsmålene for at intervjupersonen skal gi en konkret beskrivelse av hendelsen og erfaringer (2018, s.96).

Det ble og noen spontane spørsmål underveis da informantene kom inn på ulike områder jeg ikke hadde tenkt på selv.

Jeg valgte å gjennomføre et delvis strukturert intervju, der jeg hadde utarbeidet en intervjuguide på forhånd slik at informantene kunne lese dem og eventuelt forberede seg før intervjuet. For et delvis strukturert intervju skriver Larsen at man har skrevet ned spørsmålene og er fleksible i hvilken rekkefølge de blir spurt og man stiller oppfølgingsspørsmål (Larsen, 2017, s.99). Jeg startet med å stille det første spørsmålet jeg hadde, så kom vi innom de ulike spørsmålene underveis i samtalen. Samtalen fløt godt og hvis informanter var litt ivrig om det ene spørsmålet og vi havnet litt utenfor temaet kom vi fort inn på riktig tema igjen. Larsen skriver og at det å ha en viss struktur gjør at det blir enklere å sammenlikne svarene man innhenter (Larsen, 2017, s.99). Dette erfarte jeg når jeg skulle analysere og sammenlikne intervjuene etterpå. Da hadde jeg ulike svar til samme spørsmålet og da ble det enklere å sammenlikne og se ulikhetene.

3.5 Metodekritikk

Den kvalitative metoden er en metode som gir god validitet gjennom å kunne stille utdypende spørsmål og flere spørsmål, da den som blir intervjuet er der til stede enten digitalt eller fysisk. Observasjoner av informanten gjennom intervjuet gjør det enklere å tolke svarene (Larsen, 2017, s.29). Man får sett på kroppsspråk og mimikk når informantene svarer på spørsmålene gjennom intervju. Bergsland & Jæger skriver at ingen metode er feilfri, derfor er det viktig å være kritisk og reflektere over metoden og innsamlingsstrategier. Innenfor kvalitativ metode vil reliabiliteten og validiteten være en viktig del av om funnene som er gjort er pålitelige og tillitvekkende (2018, s.80). Med tanke på at jeg ikke har brukt lydopptak kan jeg ha tolket notatene mine feil som gjør at utsagn eller informasjon har blitt feiltolket.

Larsen definerer reliabilitet som det å vise nøyaktighet eller pålitelighet i den dataen vi har innhentet (Larsen, 2017, s.94). Når det gjelder kvalitative undersøkelser som intervju er det ikke like lett å sikre høy reliabilitet. Dette er fordi denne undersøkelsen av data (intervju) kan påvirkes av situasjonen, hvem som intervjuer informanten. Kanskje informanten ville svart noe annet til en annen som intervjuer (Larsen, 2017, s.95). Troverdighet blir en viktig del av reliabiliteten i kvalitative undersøkelser. Informasjonen vi innhenter skal være basert på data om faktiske forhold. Larsen henviser til Silverman (2011) som vektlegger viktigheten i datamaterialet er transparent i hvordan dataen blir innhentet (2017, s.94).

Dette har jeg valgt og gjort ved å gjengi sitater og vise til hvordan jeg fortolker det som informanten sier. Larsen skriver at ved å analysere og bearbeide data på en måte som sikrer høy validitet er sentralt når man bruker kvalitativ metode slik at det gir kvalitet på undersøkelsen (2017, s.111). Videre transkriberte jeg ned intervjuene til tekster rett etter intervjuene slik at jeg hadde dataen ferskt i minne, på denne måten kunne jeg lese notatene og koble disse opp til konkrete setninger, på denne måten fikk jeg den råe dataen skrevet ned. Larsen skriver at ved å holde en god struktur på innhenting av dataen sikrer man en høy reliabilitet (Larsen, 2017, s.95).

Validitet handler om hvor godt dataen representerer temaet som skal undersøkes og i hvilken grad resultatet er gyldig for informantene og temaet som er undersøkt (Bergsland & Jæger, 2014, s.80).

Jeg har prøvd å styrke validiteten i min forskning ved å velge informanter som har kunnskap og erfaring rundt temaet mitt. Noe som gjør svarene deres relevante for problemstillingen

min. Jeg valgte også å sende ut intervjuguiden på forhånd før intervjuet slik at informantene kunne forberede seg slik at svarene de kom med hadde de kanskje tenkt over og ikke bare sa det første de kom på. Når jeg skulle avslutte intervjuene spurte jeg om de ønsket å motta den transkriberte teksten, dette var noe to av dem ønsket. På denne måten fikk de bekrefte mine notater og godkjenne om det samsvarte med det de ønsket å formidle. Som Larsen skriver så handler validitet om vi stiller spørsmål som gir svar på det vi undersøker, da har vi grunnlag for å bekrefte våre funn og de beslutningene vi trekker i funnene (Larsen, 2017, s.93).

3.6 Etiske retningslinjer

Når det gjelder etiske retningslinjer handler dette om å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer det vi undersøker medfører (Dalland, 2020, s.167). Jeg har valgt kvalitativ metode og samle inn data gjennom ulike intervjuer, har måtte tatt hensyn til informantene. Deres anonymitet gjennom hele prosessen er veldig viktig, Dalland skriver «Å ivareta anonymitet krever årvåkenhet» (2020, s.172). Med dette tenker jeg at vi beholder anonymiteten gjennom hele prosessen, ikke kun i intervjuene, men man er så fokusert på å bevare den at denne anonymiteten ikke glipper noen steder. Samt at all data som blir samlet inn blir slettet og destruert etter ferdigstilt bachelor.

Informert samtykke handler om at informantene informeres om undersøkelsens overordnede mål, at deltakelsen er frivillig og at de kan trekke seg når som helst (Bergsland & Jæger, 2014 s.83). Før intervjuet sendte jeg ut et samtykkeskjema der det kom tydelig fram at det er frivillig å delta og at de kunne når som helst trekke seg. Det kom også fram hva deres rolle ville være i denne forskningen og hvilken informasjon jeg ønsket å få fra dem.

«Studenten må gi koder eller fiktive navn på deltakerne i bachelor oppgaven for å ikke avsløre identiteten til informantene» (Bergsland & Jæger, 2014 s.83).

Som nevnt over er konfidensialitet en viktig del av de etiske retningslinjene og derfor må man gi koder eller fiktive navn til informantene, dette har jeg gjort ved å gi dem fiktive navn.

3.7 Behandling av data

Det å skulle gå igjennom all dataen man har innhentet er et stort arbeid, jeg tok for meg ett og ett intervju og gikk grundig gjennom notatene mine. Thagaard vektlegger at når man noterer under intervju er det viktig å skrive ett referat rett etter, slik at man får bevart innholdet fra intervjuet på best mulig måte (2018, s.112). Det som er en fordel med å notere underveis er at informanten får mulighet til å tenke over spørsmålet som blir stilt mens jeg noterer fra

spørsmålet før. Og gir dem mulighet til å tenke over om det er noe mere de ønsker å tilføye (Thagaard, 2018, s.112). Jeg ser nå at det hadde vært lurt av meg å benytte meg av en lyd opptaker slik at jeg kunne fokusere mer på svarene jeg fikk og ikke stresse med å skrive. Dette er en erfaring jeg tar med meg videre. Videre transkriberte jeg tekstene slik at jeg fikk god oversikt over spørsmålene og svarene.

Bergsland & Jæger skriver at når man skal analysere og tolke data kan det være en utfordring å skape ett skille mellom informanten sitt utsagn og egne tolkninger. Å lese gjennom tolkningene med ett kritisk blick vil være viktig for å skape ett skille mellom egne tolkninger og informanten sine (2014, s.82).

4.0 Funn og drøfting

I denne delen skal jeg gå inn på funnene og drøfte disse opp mot teori. Problemstillingen min som nevnt er «*Hvordan tilrettelegge for familier med flukt bakgrunn i barnehagen?*» det er mye man kan velge å fokusere på med en slik problemstilling, men etter å ha analysert funnene mine har jeg valgt å dele inn drøfting delen etter fire ulike tema og utsagn fra informantene mine, «oppstartsamtales er alfa omega», «viktigheten med ett godt foreldresamarbeid», «voksenrollen» og «det ligger i veggene til oss».

Jeg vil også henvise til mine informanter med fiktive navn Marie, Kari og Susanne. Alle er utdannet pedagoger, men jobber ved ulike barnehager Kari jobber ved en åpen barnehage, Marie jobber ved en innførings barnehage og Susanne ved en barnehage som har tett samarbeid med ett asylmottak. En åpenbarnehage definerer Spernes & Hatlem som en barnehage der foreldrene er med barna og er aktive i tilbudet sammen med personalet (2019, s.77). En innførings barnehage er en barnehage der flyktninger blir plassert for en periode (maks opptil ett år), der de som jobber der har gode erfaringer om flykninger og hvordan man tilrettelegger for dem i barnehagehverdagen. Jeg skal starte med å se på funnene mine som handler om startfasen i tilretteleggingen for flyktninger familier i barnehagen, oppstarten.

4.1 «Oppstartsamtales er alfa omega»

I starten av intervjuene med informantene stilte jeg spørsmålet «Hva mener du er det viktigste i tilretteleggingen for familier med fluktbakgrunn i oppstartfasen?» Informantene kom med flere konkrete måter å tilrettelegge for det på, men å ha en god oppstartsamtale med foreldrene er viktig. En av informantene forteller om viktigheten av oppstartsamtales.

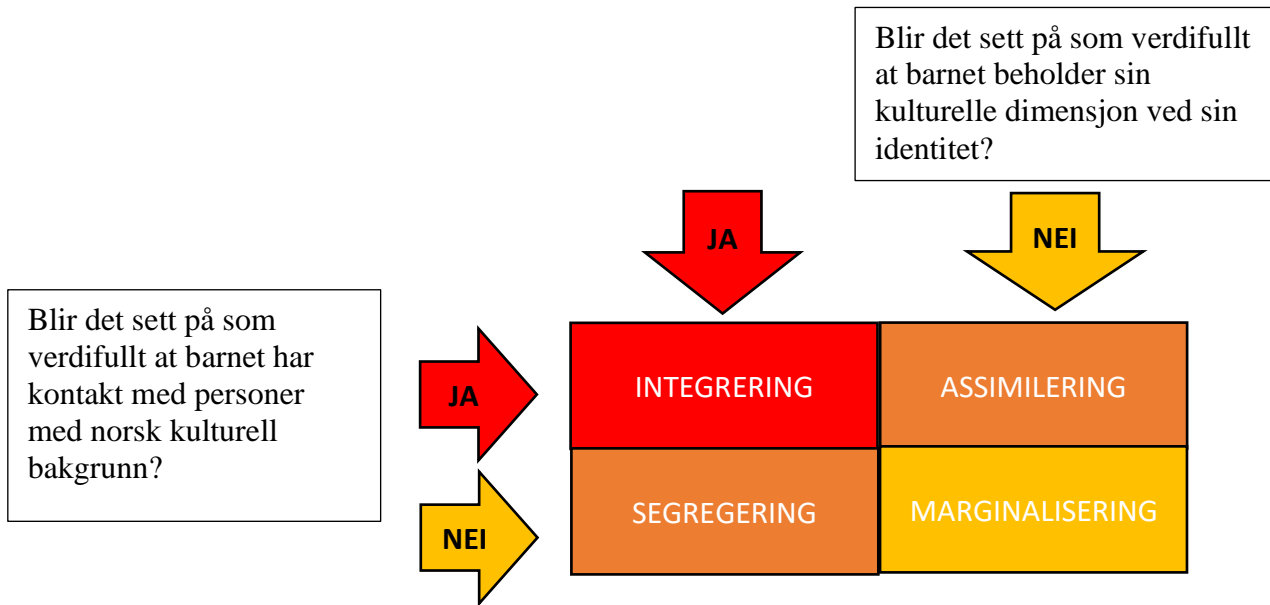
Marie «*Oppstartsamtales er alfa omega*»

Marie har jobbet i en barnehage med innføringsavdeling i over ti år og har opplevd og prøvd mye i tilretteleggingen ved oppstart for flyktning barn i barnehagen. Hun sier at i oppstartsamtales er alfa omega. Det er her man får blitt kjent med familien og kan få innsikt i akkulturasjonsprosessen deres. Akkulturasjonsprosessen tolker jeg som nevnt i teori delen, kombinasjonen av det familien har med seg av kulturer og erfaringer samt det de velger å ta til seg i møte med ett nytt samfunn.

Akkulturasjonsprosessen vil være en sentral del når barnehagen skal tilrettelegge for et barn og en familie med flukt bakgrunn. Fandrem vektlegger at det er viktig å ha kunnskap om hva det innebærer å være i en akkulturasjonsprosess og om barnets fluktbakgrunn (Fandrem, 2019, s.114). Under oppstartsamtalen sier Marie at hun stiller spørsmål som vil være med på å besvare hvordan familiens akkulturasjonsprosess er.

Grunnen til at denne informasjonen er så viktig sier Fandrem er fordi det kan stilles andre krav eller gi andre muligheter for å tilrettelegge for lek og læring. Denne informasjonen vil det være foreldre eller dem som står barnet nærmest har og derfor er det viktig med et godt foreldresamarbeid, slik at barnehagen får den informasjonen man trenger for å kunne tilrettelegge til barnets beste (Fandrem, 2019, s.115).

Som nevnt over foreller Marie at de har utarbeidet ett skjema med ulike spørsmål de bruker under oppstartsamtalen. Spørsmålene går på barnets ve og vel og samtidig på foreldrene og flukten. Jeg har valgt å gjengi to av spørsmålene som er relevante for akkulturasjonsprosessen, «Hvilken tilknytting har barnet og dere til hjemlandet deres, kultur eller familie?» Når hun stiller dette spørsmålet får hun innsikt i forutsetningene for familiens akkulturasjonsprosess, hva kommer de med. Hun sier videre at slik informasjon er viktig for videre tilrettelegging for barnet. Videre spør hun om de er tilknyttet noen religion for å eventuelt kunne tilrettelegge slik at denne blir endel av avdelingen sitt arbeid med religioner og synliggjøring. Ser vi på modellen jeg refererer til i teoridelen av Tveitereid mfl. (2017, s.29). Personalet kan svare på disse spørsmålene for å se om praksisen i barnehagen samsvarer de verdiene de selv står for. Marie sier at «jeg har mange ganger møtt meg selv mange ganger i døren av den modellen». Jeg fikk og øynene mine opp for denne modellen når Marie fortalte om den, for det gjør det enklere å reflektere over hvordan barnehagen jobber med barnets kultur og identitet.

Tveitereid mfl. henviser til Sam (1997) i Fandrem (2011), som legger frem at forskning viser til at integreringsstrategier fører til best tilpasning. Integrasjonsstrategien kan være med på å gi barnet bedre selvoppfatning og vurderinger av seg selv. Dette betyr at for et barn med fluktbakgrunn vil det være viktig å legge vekt på faktorer som var viktig for barnet før flyttingen fant sted og kontakten med det nye. Som nevnt over kan vi få dette fra foreldrene, om barnet er i en alder der det muntlige språket ikke er utviklet eller ved å snakke med barnet om dette. Det vil være relevant å se på hvilke erfaringer barnet kommer med i møte med barnehagen. Hvilke ressurser kommer barnet med som kan introduseres for resten av barnegruppa. Språk eller andre leker kan være noe barn sitter på av kompetanse som kan læres og anvendes i barnehagen (Tveitereid, Vestad, Sævik & Fandrem 2017, s.30).

Videre påpeker Tveitereid mfl. at ansatte i barnehagen enten det er barnehagelærer, fagansatt og assistent er bevisst på de ulike strategiene som nevnt over, som kan være sentrale når et flyktningbarn kommer til barnehagen.

Kari som jobber noen dager i en barnehage med godt samarbeid med ett asylmottak og som pedagogisk leder på en åpen barnehage sier dette:

Kari: «*Akkulturasjonsprosessen til barnet er døråpneren til hvordan tilretteleggingen blir gjort i barnehagen*».

Hun viser til en hendelse der hun i dialog med foreldrene ved oppstartsamtalet fikk informasjon om at et barn har sterk tilknytning til hjemlandet da både bestemor og bestefar

samt tanter og onkler bor der enda. Barnet har og sterk tilknytning til Islam som er religionen som står sterkt i familien. På dette tidspunktet hadde de ingen andre barn med sterk religiøs tilknytning, men med å få denne kunnskapen la de til rette for at barnets religion skulle komme fram i barnehagen på lik linje med jødedommen og kristendommen som var representert blant barnegruppa.

Dette samsvarer med det Gjervan mfl. skriver at religion er et område det er viktig at personalet har kunnskap om da dette gir personalet større innsikt og forståelse for foreldrenes holdninger og verdier. Videre vektlegger Gjervan mfl. at det er viktig at vi ikke ser religionen som endelige sannheter og enkle årsaksforklaringer (2013, s.77). På den andre siden kan det være familier som ikke ønsker noe tilknytning til religionen sin eller landet de kommer fra, da må barnehagepersonalet respektere dette også. Åpenhet og respekt er sentrale begreper når vi diskuterer akkulturasjonsprosessen.

4.2 Viktigheten med ett godt foreldresamarbeid

Hvilken kunnskap har familier som kommer til Norge om barnehagen, uten noen erfaringer med barnehager eller det at noen andre skal være så mye med barna deres i løpet av en dag. Derfor stilte jeg spørsmålet «Hvilken kunnskap om barnehagen kommer foreldrene med?» Funnene jeg gjorde fra analyse av datamaterialet mitt, Marie har lang erfaring med samarbeid med flyktning foreldre og har opplevd ulik kunnskap og forventninger til barnehagen.

Marie: «Ett foreldrepar hadde vært i dialog med flere de kjente som hadde barn i barnehagen i Norge og hadde god kunnskap om hva som skjer i barnehagen, ved oppstartsamtalet hadde de ulike spørsmål rundt hva som forventes av dem og hva de forventet fra oss, vi hadde god kommunikasjon og åpenhet. Selv om språket var utfordrende fikk vi kommunisert via tolk, tegn til tale og litt halvveis engelsk»

Videre understreker Marie at vi må møte foreldrene med fluktbakgrunn på lik linje som andre foreldre. Det vil alltid være noen utfordringer med foreldrepar, men hos de med flukt bakgrunn vil det kanskje være nye utfordringer som vi ikke har møtt før eller har særlig erfaring med. Dette samsvarer med Gjervan mfl. som skriver at det viktigste i møte med flyktningeforeldre er at man anvender sin faglige pedagogiske kompetanse og kommer fram til gode løsninger i dialog med de enkelte foreldrene (Gjervan, mfl., 2013, s.92-93).

I denne situasjonen sier Marie at det var viktig å ha tolk slik at det som skulle formidles ble formidlet på rett måte og foreldrene har mulighet til å stille spørsmål og få dem besvart. Det vil og være uformelle møter med foreldrene som de ansatte må kunne beherske uten tolk til stede. Ved henting i garderoben som eksempel kommer Susanne med en situasjon:

Susanne: *«det er snø og kaldt ute i barnehagen, flere av de ansatte har fortalt foreldrene til Aja at de må ha med varmere sko og en varm dress i barnehagen. Noen forteller muntlig og sier at foreldrene nikkede og smilte så de mente at beskjeden var mottatt. Men etter tre dager skjønner Susanne at hun må formidle dette på en annen måte til foreldrene. Ingen av dem snakker Norsk eller Engelsk. Hun tar derfor med seg en dress som henger i garderoben samt ett par sko. Skriver ut bilder på ett ark med korte konkrete ord som «kjøpe, varm dress, vintersko». På morsmålet deres og viser dem lappen. Dagen etter kom det en vinterdress og sko til Aja»*

God dialog med foreldrene kan ta tid og trenger god tilrettelegging, og man må kanskje anvende kommunikativ støtte som konkrete eller bilder for å skape forståelse. Det er viktig at vi ikke vanskeliggjør møte med et annet språk, men har en positiv holdning der vi respekterer og tilrettelegger (Glaser, 2019, s.121). Tålmodighet er ett ord flere av informantene mine vektlegger når vi snakker om foreldresamarbeid.

Kari: *«stress gjør ikke foreldresamarbeidet noe godt, ta deg god tid i de uformelle situasjonene og vær tålmodig. Hvis de ikke forstår deg med engang, må man være kreativ og komme med andre måter å formidle på»*

Susanne: *«personalet må være tålmodige, sensitive og rolige i samtaler med flerspråklige foreldre»*

Kari og Susanne sier at tålmodighet er en viktig del når det gjelder foreldresamarbeidet, der språk kan være en utfordring må man ta i bruk ulike metoder og kanskje bruke litt lengere tid og være tålmodig. Jeg kjenner meg veldig igjen i det som begge sier, da jeg har opplevd selv i praksis at man må være tålmodig i møte med flerspråklige foreldre, og de forstår kanskje ikke det som blir sagt med engang, da må vi formidle dette på en bedre måte og ta oss tid.

Men i barnehagehverdagen er det ikke like enkelt å skal ta seg god tid ved hente situasjonen for å forklare hva barnet har gjort denne dagen, om det må gjøres ved kommunikativ støtte.

Marie: «*Tid er sårbart i barnehagen*»

Når Marie sier dette undrer jeg meg over hvorfor hun mener at tid er sårbart, er det fordi det ikke er nok ansatte, mye som foregår eller dårlig tilrettelegging fra personalet sin side? Jeg har selv en praksiserfaring på dette som jeg velger å ha med i denne drøftingen fordi den er relevant og belyser dette med at mangel på tid ofte kan være en unnskyldning.

I praksis opplevde jeg slik stress i flere situasjoner med foreldre som ikke snakket Norsk, jeg fikk beskjed om at «det er ikke tid til å få til å forklare det, vi har ikke tid til å stå og forklare det med innesko så vi sier det til det andre foreldre paret som de kjenner ganske godt». Jeg tenker da at all informasjon foreldrene skal få ikke kan gå via ett annet foreldrepar, men det må tilrettelegges for at det er tid til å forklare foreldrene som ikke snakker Norsk at de må ha med innesko.

Det finnes flere metoder man kan anvende for at formidlingen ikke skal være like tidskrevende. Jeg utarbeidet ett skjema (se vedlegg 3) når jeg var i praksis sist, der jeg hadde fokus på kommunikasjon med flerspråklige foreldre. Dette skjemaet gir en oversikt over ulike momenter barnet er igjennom i løpet av en dag som, spising, soving, uteaktiviteter og aktiviteter inne. Jeg oversatte alle disse ulike aktivitetene på morsmålet til foreldrene via google translate og bekreftelse fra ansatt på en annen avdeling som hadde samme morsmål. Videre hadde jeg bilder vedsiden av teksten slik at de fikk en visuell forståelse og for hva barnet hadde gjort. På spising og soving, skrev jeg «litt, godt, mye» der jeg ringet rundt for om hvor mye barnet hadde spist. På sovingen skrev jeg inn antall timer barnet hadde sovet.

Foreldrene ga utrykk for at de likte denne løsningen og skrev tilbake på arket «leker med andre?». På denne måten fant de en måte å kommunisere med personalet på som ikke var prøvd ut før. Jeg fikk hjelp av den ansatte som snakket morsmålet deres, til å svare skriftlig samt at vi skrev ut bilder av barna som lekte sammen og navn under på barna. Når vi så dette fungerte godt reflekterte jeg sammen med praksislærer rundt det som hadde skjedd og hun var veldig overrasket over svar fra foreldrene og at dette var noe som fungerte godt som kommunikasjons måte. Hun sa videre at dette måtte hun snakke med resten av personalet om.

Dette samsvarer med det Bakken skriver at refleksjoner rundt egen praksis vil kunne utfordre holdninger personalet har til annerledeshet, og vil gi en bedre forutsetning for barnehage-hjem-samarbeidet med minoritetsspråklige familier (Bakken, 2016, s.51).

Det er ulike måter å få til det gode foreldresamarbeidet med flerspråklige foreldre, men slik Glaser fastslår at et godt foreldresamarbeid med flerspråklige foreldre handler blant annet om hvordan personalet forholder seg til språklig og kulturelt mangfold. Og hvilke av de holdningene vi lar komme i veien for ett godt samarbeid (Glaser, 2019, s.113).

4.3 Voksenrollen

Voksenrollen står sentralt når man skal tilretteleggingen for barn med flukt bakgrunn. Dette går på hvordan det pedagogiske arbeidet blir tilrettelagt og hvordan den ansatte er i møte med barna. Å være sensitiv i møte med flyktning barn er ekstremt viktig. Kari som jobber på mottak barnehage sier at «trygge rammer og omsorg er ekstra viktig for barn som ikke har fått oppleve noe barndom, på grunn av flukt og krig». Dette samsvarer med det Schram & Bergsland skriver at barn med minoritetsbakgrunn kan ha behov for ekstra mye støtte den første tiden i barnehagen (2021, s.24).

I oppstarten i barnehagen vil ett fang, kroppsspråk og forståelse for barnet spille en viktig rolle. Alt i barnehagen vil nok være litt fremmed og en god relasjon til en voksenperson vil være viktig. Det som vil være viktig for de voksne som skal jobbe med barna som har opplevd mye vi ikke kan forstå er å ha kompetansen til å forstå barna og være trygge støttespillere slik som Kunnskapsdepartementet skriver at personalet skal «møte alle barn med åpenhet, varme og interesse og vise omsorg for hvert enkelt barn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dette er og noe alle informantene mine vektlegger at man er varme omsorgspersoner som er åpne og viser interesse for barnet. Noe jeg også vektlegger i mitt pedagogiske grunnsyn, omsorg er en sentral del av at barna føler seg trygge i barnehagen. Dette samsvarer med det Kalkman skriver at opplevelsen av trygghet og tilhørighet er sentral når vi diskuterer tilvenningen til barn med flyktning bakgrunn. Videre skriver han at mange av de nyankomne flyktning familiene har blitt tvunget på flukt og mistet hjemmene sine. Ofte håper foreldrene derfor at barna kommer til et trygt sted som barnehagen der barna har ansvarlige voksne rundt seg (Kalkman, 2019, s.149).

Videre skal jeg gå inn på data fra informantene som daglig jobber med voksenrollen og jobber med å forbedre denne hver dag. I spørsmål om hva de vektlegger rundt voksenrollen fikk jeg endel like og ulike svar:

Kari: «voksenrollen handler mye om egen personlighet og hvilke egenskaper vi har og velger å ta med inn i barnehagen»

Når jeg ser på meg selv og hvilke egenskaper jeg tar med inn i barnehagen som vikar eller student, så er det mye fokus på omsorg og vis barna at jeg er der for dem både ved å gi dem en klem, trøste dem, hjelpe dem med å kle på seg, og mer.

Samtidig brenner jeg veldig for barn med flerkulturell bakgrunn, da jeg har opplevd i alle praksisene at det blir gjort forskjeller mellom majoritetsbarna og minoritetsbarna, alt fra foreldresamarbeidet, respekt av kultur, omsorg og mye mer. Slik som Kari sier:

Kari: «*I møte med en pedagog som kom fra en annen barnehage, hun sa det er ikke mulighet å kommunisere med foreldrene til Maya siden de snakker jo ikke Norsk. De har kommet til Norge og må lære seg Norsk og respektere det Norske*»

Kari som jobber på en åpen barnehage, har vært inn i ulike barnehager og observert og jobbet der barn fra mottak blir plassert og snakket med personalet rundt dette. Som oppfølging til det hun sier over er hun ikke overrasket over at flere pedagoger hun møter har slike holdninger. Hun sier at det er vanskelig for noen å legge fordommer og diskriminering hjemme og opptre profesjonelt i barnehagen. Når hun sier dette blir jeg ikke sjokkert, for jeg har som nevnt tidligere også slike erfaringer fra praksis. Hun sier videre at det er viktig å ha en åpen dialog i personalet og være ærlige på at sånne holdninger kan du ikke komme med til barnehagen, man må tørre å si dette til kollegaen som kanskje har jobbet i barnehagen i 30år og du som ny utdannet. Dette samsvarer med det Gjervan mfl. skriver at en viktig del av personalets kompetanse er at man klarer å reflektere over egne holdninger til andre mennesker (Gjervan, mfl., 2013, s.72). En viktig del av voksenrollen er nettopp det å klare å reflektere over egen praksis og holdninger det er eneste måten man får til å utvikle seg som person og som personale.

Jeg stilte informantene mine spørsmålet «Hva ville du sagt til en barnehagelærer som for første gang får ett barn med flyktning bakgrunn i barnegruppa si?»

Susanne: «Vær sensitiv og varm i møte med barna som har vært på flukt»

Marie: «Møt barnet på deres premisser, ha ett ledig fang og observer og gi dem trygghet»

Vi som er de voksne i barnehagen har ett ansvar ovenfor alle barna, men som problemstillingen min fokuserer på er det barna med flukt bakgrunn jeg er spesielt nysgjerrig på om ønsker å få mere kunnskap om. Derfor valgte jeg å stille dette spørsmålet for meg selv i framtiden og for å høre hva de har opplevd som viktig for barna med flukt bakgrunn. Når barn som har opplevd flukt, og kanskje mistet noen i familien forstår man at det er vanskelig å skulle bli plassert i en barnehage i ett fremmed land med mange mennesker man ikke kjenner. Da sier det seg selv at voksenrollen er ekstremt viktig, at vi viser sensitive og viser omsorg for barna om de trenger dette.

Det vil og være viktig å skape tillit og respekt ovenfor barnet som kommer til barnegruppa. Dette vektlegger Zachrisen når hun snakker om den autentiske omsorgen, autentisk omsorg er omsorg som kjennetegnes at det vektlegges på det menneskelige relasjonene i omsorgen. Det handler om omsorgen som er ekte og pålitelig. Tillit og respekt er viktige egenskaper å ha i møte mellom omsorgsgiver og omsorgsmottaker. Dette er noe som tar tid, og et barn vil ikke automatisk ha tillit eller respektere deg. Du må vise ovenfor barnet at du bryr deg på en genuin måte (Zachrisen, 2020, s.41).

Voksenrollen er en stor og viktig rolle og man må av og til strekke seg ekstra for å innfri. Noen barn trenger mye omsorg og trygghet som vi voksne kan gi ved ett fang, en klem og noen å snakke med. Mens andre kanskje vil være alene og ønsker ikke denne nære kontakten, men det må vi også respektere. Når barna har vært på flukt og kommer i barnehagen kan det være vi møter nye områder som vi ikke har særlig erfaring på, men absolutt burde ha kompetanse om. Alle informantene mine vektlegger traumer, og det å ha kunnskap om traumer er alfa omega. Derfor skal den siste delen handle om traumer og hvorfor det er viktig vi har kunnskap om dette i barnehagen.

4.4 «Det ligger i veggene til oss»

«Det ligger i veggene til oss» Dette var det informanten min Susanne som sa når jeg stilte spørsmålet «Har alle som jobber på avdelingen kunnskap om flyktninger og utfordringer man kan møte på, for eksempel kunnskap om traumer?». Når hun sier dette, sier hun ikke mye mer. Jeg følger opp med spørsmål som hva hun mener med dette. Da får jeg høre at barnehagen har samarbeidet med asylmottaket i mange år og alle som jobber der har litt kunnskap om flyktninger og traumer. Deretter vektlegger hun videre at de lærer av hverandre, hvis det kommer en ny barnehagelærer på avdelingen som ikke har kunnskap på området så får hun gjennom samtaler i små grupper og større grupper kunnskapen hun trenger. Dette samsvarer med det Tveitereid mfl. skriver at man kan bruke felles plan tid og snakk sammen, og dele kunnskap om barn med fluktbakgrunn og lære seg hvordan man håndterer det hvis man får barn som har traumer (Tveitereid mfl., 2017, s.40).

Dette er noe jeg har reflekter en del over, for denne kunnskapen de lærer hverandre og som «har vært i veggene» ikke lengere er oppdatert ut fra nyere kunnskap? Jeg spør men får ingen konkrete svar, men det har alltid vært sånn og ikke noe hun har tenkt over og det fungerer. Her ville jeg undersøkt mer om jeg hadde tid og ressurser, kanskje snakke med flere i denne barnehagen samt foreldrene for å undersøke om den kunnskapen de ansatte har er fortsatt relevant eller er den utdatert.

Jeg skal nå gå videre inn på mine funn som omhandler traumer og hvordan pedagogene tilrettelegger for barn som har opplevd dette, med vekt på barn med flukt bakgrunn. Informantene mine hadde alle ulik erfaring med det noe som er overraskende da Fandrem påpeker at kunnskap om ulike traumer og hvordan de påvirker barn er viktig kunnskap å ha når man jobber i barnehagen (Fandrem, 2019, s.122).

Marie: *«traumer er ett område jeg ikke er særlig trygg på»*

Kari: *«traumebevisst omsorg er det lite kunnskap om i barnehagene»*

Susanne: *«utfordringer er kompetanse om traumer, jeg har litt erfaring fra kurs men savner at hele personalgruppa har kunnskap om traumer»*

Det at alle informantene mine sier at traumer er et område de ikke føler seg trygg på er særlig urovekkende, da alle jobber på avdelinger med barn med fluktbakgrunn og Marie har ikke møtt noen barn med traumer, men Kari har gjort det både i den åpne barnehagen og den andre barnehagen, hun sier selv hun har kunnskap om det mens resten av personalet mangler denne kunnskapen, Susanne har kunnskap om traumer da hun har vært på ulike kurs men hun savner at hele personalgruppen har kunnskap om det. Jeg tenker at uansett hvilken barnehage du jobber i, er det viktig med kunnskap om traumer. Da traumer er noe alle barn kan ha etter ulike opplevelser og ikke kun flyktningbarn. Men siden min problemstilling legger hovedfokuset på flyktning barn så har jeg valgt å skrive om traumer rettet mot flyktning barna. Dette samsvarer med det som Fandrem og Tveitereid skriver at flyktningbarna kommer med endel utfordringer som er krevende, men nødvendig at vi som jobber i barnehagen har kunnskap om. De henviser videre til forskning som peker på at barn som etablerer vennskap og et normalisert liv raskt og best, har møtt kunnskapsrike pedagoger fra starten av. For å vite hvordan man kan tilrettelegge best mulig for et liv i Norge er kunnskap nøkkelen (Fandrem & Tveitereid, 2020, s.1). Som jeg har analysert fra funnene mine over er det ikke like enkelt å få kunnskap om traumer, men flere av informantene mine sier at det finnes kurs og man og ta videreutdanning innenfor traume kompetanse. I dialog med praksislæreren min kunne hun fortelle at når de fikk beskjed om at de skulle få ett barn i barnehagen med fluktbakgrunn, fikk de ett «minikurs» fra styrer i barnehagen som hadde kunnskap om dette. De leste seg også opp på det fra ulike bøker om temaet, som de hadde fått informasjon om fra styrer.

Egeberg vektlegger at det er viktig å huske at ikke alle som har vært på flukt eller kommer fra land hvor det har vært krigshandlinger trenger å få spesielle vansker. Videre henviser Egeberg til Dyregrov (2005), traumer opplevd gjennom krig kan gjøre barn redde, deprimerte, mistenksomme og utrygge på omgivelsene i lang tid etter at det har skjedd (Egeberg, 2007 s.140). Her blir rollen til personalet ekstremt viktig i å kjenne til reaksjonene og symptomer på at et barn er traumatisert. Hos de småbarna kan det være klenging, forstyrret mat og søvnmønster, mareritt mens de sover og separasjonsangst. Videre kan man avdekke traumer ved å observere barn i leksituasjoner, barnet holder ikke lenge i leken, eller leken er preget av gjentakelseslek (Fandrem, 2019, s.122). Susanne bekrefter det Fandrem sier at hun observerte avvikende atferd hos ett barn som hadde kommet til barnehagen, etter å ha vært på flukt.

Barnet var 3 år når det kom til barnehagen, og var veldig på de voksne og ville bare være med kontaktpersonen. Ønsket ikke å leke med de andre barna, men kun sitte i fanget. Susanne og resten av personalet begynte å kartlegge i hvilke situasjoner barnet trakk seg tilbake, og kom

fram til at barnet trengte tilrettelegging i form av inkludering i lek, der den voksne ble en brobygger. De jobbet videre med tett samarbeid med PPT.

Tveitereid mfl. skriver at personalet i barnehagen må ha kompetanse om hva det betyr å være traumatisert, og snakke sammen innad i personalet om hvilke konsekvenser det kan få. Denne erfaringen kan hentes ved å lese seg opp på traumer, bruke felles planleggingstid til å sette seg ned å innhente seg informasjon på temaet (Tveitereid mfl., 2017, s.40). Ofte kan det være vanskelig med tid for å skulle lære seg dette og da vil det være viktig at pedagogisk leder finner tid til at personalgruppa kan få denne kunnskapen.

5.0 Avslutning

Avslutningsvis vil jeg trekke fram tre ord «trygghet», «tålmodighet» og «åpenhet». Disse tre ordene går igjen gjennom hele oppgaven og er viktige ord i tilretteleggingen for familier med flukt bakgrunn i barnehagen. Foreldrene må få kjenne på tryggheten i samarbeidet med barnehagen, barnet som har vært på flukt får kjenne på trygghet gjennom voksenrollen og hvordan personalet i barnehagen opptrer og anvender kompetansen de har. Tålmodighet er viktig i foreldresamarbeidet når det kan være språklige utfordringer, personalet må ha gode kommunikasjonsevner og ha profesjonelle holdninger i møte med flerspråklige foreldre. I møte med barn som har ulike erfaringer fra flukt, vil og tålmodighet være viktig, tillit og omsorg er noe som kommer etter hvert. Åpenhet er det siste ordet jeg har valgt å vektlegge da det er viktig for personalet å være åpne for hverandre og diskutere og reflektere over egne holdninger slik at resultatet av det pedagogiske arbeidet og møte med flerspråklige foreldre blir profesjonelt.

Jeg er veldig interessert for denne tematikken og vil videre ønske å få kunnskap som kan være med på å utvide min kompetanse når det gjelder tilretteleggingen for flyktning barn i barnehagen. Gjennom denne oppgaven har jeg fått reflektert rundt ulike pedagoger sine erfaringer og kunnskap rundt temaet og jeg har lært veldig mye. Jeg har fått innsyn i ulike måter å tilrettelegge og hvorfor det ikke alltid er like «lett». Når jeg skal inn i arbeidslivet vil jeg ta med meg all denne kunnskapen jeg har lært meg gjennom denne forskningen og jobbe for at der jeg jobber er det godt tilrettelagt for barn med flukt bakgrunn.

6.0 Referanseliste

- Bakken, Y. (2016). Kræsjkurs i flerkulturell kompetanse- bra å vite for et godt samarbeid mellom barnehagen og hjem. I Bakken Y., & Solbue, V (red). *Mangfold i barnehagen. Fra politisk vilje til flerkulturell virkelighet* (s.49-66). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bergsland, D. M. & Jæger, M. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving. (7.utg)*. Oslo: Gyldendal.
- Egeberg, E. (2007). Traumerelaterte tilstander. En bok om utredningsarbeid. I Egeberg, E. (red). *Minoritetsspråklige med særskilte behov. En bok om utredningsarbeid* (s.139-142). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Eidhamar, L. G. (2019). *Små mennesker- stort mangfold. religioner og livssyn i barnehagen. (4.utg)*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Fandrem, H., & Tveitereid, K. (2020). Hva er det viktig for barnehager og skoler å vite om flyktninger? Skolen og barnehagen spiller en avgjørende rolle i flyktningers liv. Innhentet fra: <https://www.uis.no/nb/hva-er-det-viktig-barnehager-og-skoler-vite-om-flyktninger#/>.
- Fandrem, H. (2019). Vente, håpe, leve - Familier på flukt møter norsk hverdagsliv. I Kalkman, K & Kibsgaard, S. (red). *Barnehagen og skolen som viktige inkluderingsarenaer for nyankomne flyktningbarn*. (s.112-130). Oslo: Universitetsforlaget.
- Furu, A., Granholt, M., Moxnes, A. & Thoresen, M. (2014). *Å arbeide i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gjervan, M., Andersen, C., & Bleka, M. (2013). *Se Mangfold!: perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Glaser, F. (2019). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn. (2.utg).*

Oslo: Universitetsforlaget.

Høigård, A. (2016). *Barns språkutvikling. Muntlig og skriftlig (3.utg).*

Oslo: Universitetsforlaget.

Integrerings og mangfoldsdirektoratet (2021, 1.Januar). Integrering i Norge.

Hentet fra: https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/F00/befolkning/befolkning_alder/historikk.

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016).

Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5. utg.). Oslo: Abstrakt forlag AS

Kalkman, K. (2019). Vente, håpe, leve- Familier på flukt møter norsk hverdagsliv.

I Kalkman, K & Kibsgaard, S. (red). «*Barnehagelivet er ikke en selvfølge*»

En kvalitativ studie av innføringstilbudets formål og nyankomne barns tilvenning i barnehagen. (s.145-159). Oslo: Universitetsforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.* Hentet fra <https://www.udir.no>.

Larsen, A.K. (2017). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode. (2.utg).* Bergen: Fagbokforlaget.

Lauritsen, K. & Berg, B. (2019). Vente, håpe, leve- Familier på flukt møter norsk hverdagsliv.

I Kalkman, K & Kibsgaard, S (red). *Familien i eksil- om å finne fotfeste i et nytt land* (s.23-37).Oslo: Universitetsforlaget.

Redd Barna (2021, 15.Mars). Barn på flukt.

Hentet fra <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-verden/barn-pa-flukt/>

Sand, S. (2020). *Ulikhet og fellesskap. Flerkulturell pedagogikk i barnehagen.(4.utg).*

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Schram, M. & Bergsland, M-D. (2021). *Barnehagens møte med kulturelt mangfold.*

Bergen: Fagbokforlaget.

- Spernes, K. & Hatlem, M. (2019). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse. Teoretiske og praktiske perspektiver. (2.utg)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Tholin, K.R. (2018). *Den betydningsfulle omsorgen*.
I V.Glaser, I. Strøkensen & M.B. Drugli.(red), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis.(2.utg)* .(s.203-216). Bergen: Fagbokforlaget.
- Tveitereid, K., Vestad, L, Sævik, S. & Fandrem, H.(2017). *Flyktningkompetent barnehage*. Oslo: Pedlex.
- Zachrisen, B. (2020). *Omsorg i en kulturell kontekst. Kultursensitiv omsorg i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

7.0 Vedlegg

Vedlegg 1. Intervjuguide- Pedagogiskleder ved barnehage som samarbeider med asylmottak.

- 1. Hvilken kompetanse mener du er viktig å ha når man skal jobbe med barn med flukt bakgrunn i barnehagen? (utover den «vanlige» kompetansen til en barnehagelærer)**
  - a. Må man ha noe mer kunnskap enn «kun» barnehagelærer utdanning? (din mening).
  - b. Evt hvor kan man innhente denne kunnskapen? (kurs, videreutdanning etc?).
  - c. har alle som jobber på avdelingen hos dere kunnskap om det?

- 2. Hvor viktig er foreldresamarbeidet når barnet skal inn i barnehagen?**
  - a. Språk og kommunikasjon med foreldre/foresatte?
  - b. Hvilken kunnskap om barnehagen kommer de ofte med?
  - c. Utfordringer man kan møte på?
  - d. Har foreldrene kunnskap om den Norske barnehagen?
  - e. Positive ting du har lært i samarbeid med foreldre/foresatte med en annen kulturell bakgrunn?

- 3. Hva tenker du er viktig for et barn med en flukt bakgrunn når de kommer til barnehagen?**
  - a. Personalets kompetanse?
  - b. Før kunnskap?
  - c. tilrettelegging inne på avdelingen?

- 4. Hva er den største utfordringen med barn med flukt bakgrunn?**

- 5. Hva ville du sagt til en barnehagelærer som for første gang får ett barn med flykninger bakgrunn?**

- 6. Hva er det beste med å jobbe med flykninger barn og barn med en annen kulturell bakgrunn?**

Vedlegg 2. Intervjuguide- Pedagogisk leder ved mottaksbarnehage.

1. Hvilken kompetanse mener du er viktig å ha når man skal jobbe med barn med en flukt bakgrunn i barnehagen? (utover den «vanlige» kompetansen til en barnehagelærer)

- d. Må man ha noe mer kunnskap enn «kun» barnehagelærer utdanning? (din mening).
- e. Evt hvor kan man innhente denne kunnskapen? (kurs, videreutdanning etc?).

2. Hvordan tilrettelegger dere på deres avdeling før ett nytt barn kommer?

- a. Hvordan er prosessen fra at dere får beskjed om at dere skal få ett nytt barn på avdelingen til det starter hos dere?
- b. hvordan får dere informasjon om barnet og hvordan er oppstarten?
- c. Hvorfor er det ikke rein innføringsavdeling?
- d. Hva er fordelen ved å blande barnegruppene, minoritet og majoritet barna?

3.Hvordan er sammensettingen av personalet som jobber på innføringsavdelingen?

- e. Snakker de som jobber der flere språk?
- f. Hvordan er bemanningen på denne avdelingen versus en «vanlig» avdeling?
- g. Hvilken utdanning har dem?
- h. er det en fordel med personale som er flerspråklig?

4.Hvor viktig er foreldresamarbeidet når barnet skal inn i barnehagen?

- i. Språk og kommunikasjon med foreldre/foresatte?
- j. Hvilken kunnskap om barnehagen kommer de ofte med?
- k. Utfordringer man kan møte på?
- l. Positive ting du har lært i samarbeid med foreldre/foresatte med en annen kulturell bakgrunn?

5. Hvordan kunnskap har dere om traumer?

- a. Har du selv erfaringer?
- b. Sitter personalet på kunnskap om traumer?
- c. Hvor kan man få kunnskap om traumer? hvordan får dere kunnskap om traumer?

6. Hva er det beste med å jobbe med flykninger barn og barn med en annen kulturell bakgrunn?

Vedlegg 3. Skjema jeg utarbeidet i praksis for kommunikasjon med ett arabisk foreldrepar.

اليوم / Dagen i dag

<p>Spise/ تأكل</p> 	<p>Lite- صغير</p> <p>Middels- متوسط</p> <p>Godt- حسنا</p>
<p>Sove/ ينام</p> 	<p>Lite- صغير</p> <p>Middels- متوسط</p> <p>Godt- حسنا</p> <p>Lengde- الطول : </p>

<p>Innelek/ في اللعب</p> 	<p>Puslespill- لغز</p> <p>Togbane- سكة حديدية</p> <p>Lego- العاب تركيب</p> <p>Bøker- الكتب</p> <p>Tegning- رسم</p> <p>Sang og dans- الغناء والرقص</p> <p>Biler - سيارات</p>
<p>Utelek/ خارج اللعب</p> 	<p>Disser - لهذه</p> <p>Sandkasse- صندوق الرمل</p> <p>Fotball- كرة القدم</p> <p>Søledammer- برك الطين</p>

TURDAG- تورداغ

Setter inn bilder fra turdagen med kort tekst på norsk evt arabisk.